

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/77413,ODWOŁANA-Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Zbrodnie-sadowe-w-latach-1944-1989-Ko.html>
02.03.2026, 01:17

Strona znajduje się w archiwum.

[ODWOŁANA] Międzynarodowa konferencja naukowa „Zbrodnie sądowe w latach 1944–1989. Konformizm czy relatywizm moralny środowisk prawniczych?” – Kielce, 16 marca 2020

16.03.2020

[Z uwagi na bezpieczeństwo uczestników konferencja została odwołana i odbędzie się w innym terminie.](#)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
DELEGATURA W KIELCACH

Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach, Wyższa Szkoła Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach oraz Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy serdecznie zapraszają na międzynarodową konferencję naukową

Zbrodnie sądowe w latach 1944–1989. Konformizm czy relatywizm moralny środowisk prawniczych?

Kielce, 16 marca 2020 r.

Audytorium Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach
ul. Jagiellońska 109 A

W ramach III edycji konferencji, ze względu na przypadającą w tym roku 40. rocznicę powstania niezależnych Związków Zawodowych, poruszone zostaną m.in. zagadnienia dotyczące łamania prawa w okresie istnienia „Solidarności”, a także wydarzeń związanych z wprowadzeniem w Polsce stanu wojennego i towarzyszących mu represji. Omówione zostaną np. pułapki politycznych procesów pokazowych lat osiemdziesiątych czy historia kieleckiej adwokatury w stanie wojennym. Nie zabraknie również tematów z innych krajów bloku wschodniego, np. dotyczących zbrodni politycznych na Ukrainie za czasów reżimu radzieckiego (1960–1980).

W ramach poprzednich edycji przeanalizowano szereg istotnych zagadnień, dokonano m.in. porównania najważniejszych cech sądownictwa w okresie stalinowskim w Czechosłowacji i Polsce, omówiono niepisane źródła prawa w państwie totalitarnym, jak również prawo do sądu w PRL. W wielu referatach przedstawiono ważne problemy z zakresu historii Polski i innych krajów bloku wschodniego. Nakreślony został też portret zbiorowy prawników występujących w sprawie gen. bryg. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”, a także represje stosowane wobec Tatarów krymskich poczynając od XVIII wieku aż po współczesność. Nie zabrakło tematów regionalnych, np. opisujących postawy adwokatów województwa kieleckiego wobec przemian społeczno-politycznych w latach 1945–1989 czy też przebieg śledztwa i procesu organizacji konspiracyjnej „Armia Wolnej Europy”. W ramach poszczególnych wystąpień szukano odpowiedzi na pytania: jakie czynniki oraz mechanizmy spowodowały, że system powołany do wymierzania sprawiedliwości w warunkach państwa totalitarnego stał się narzędziem niesprawiedliwości.

W konferencjach uczestniczyli prelegenci z Polski, a także Australii, Czech, Ukrainy i Słowacji. Zasadniczym przedmiotem badawczym była analiza i poszerzenie stanu wiedzy o organach sądowych PRL-u, obowiązującym systemie prawnym oraz zadaniach i roli odgrywanej w polityce umacniania ustroju komunistycznego. Ważne znaczenie miało również ukazanie zaangażowania organów siłowych państwa w eliminowanie organizacji niepodległościowych oraz prezentacja indywidualnych postaw sędziów, prokuratorów, adwokatów czy też przedstawicieli rządzącej partii, także w aspektach regionalnych.

Organizatorami konferencji są Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach, Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach, zaś współorganizatorem Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy.

PROGRAM

9.00 – 9.30

Rejestracja uczestników

CZĘŚĆ I

AUDYTORIUM nr II WSEPiNM

(ul. Jagiellońska 109 A, 25-734 Kielce)

9.30 Powitanie gości i referentów

- 10.00 dr hab. Patryk Pleskot (IPN Oddział w Warszawie; Małopolska Uczelnia Państwowa w Oświęcimiu)
Pułapki politycznych procesów pokazowych lat osiemdziesiątych. Casus rozprawy przeciw twórcom Radia „Solidarność”.
- 10.15 Marzena Grosicka (IPN Delegatura w Kielcach)
Działalność Komisji Interwencji i Praworządności NSZZ „Solidarność” na Kielecczyźnie w ramach pomocy prawnej dla osób represjonowanych za działalność opozycyjną w latach osiemdziesiątych.
- 10.30 Piotr Kłysz (Prokuratura Rejonowa Kielce Wschód)
Kielecka adwokatura w stanie wojennym (1981 – 1983).
- 10.45 dr Dariusz Palacz (WSEPiNM Kielce)
„Zatrzymany Marsz” – jako przykład instrumentalnego wykorzystania prawa oraz służb PRL-u.
- 11.00 Adam Zitek (Narodowe Archiwum, Praga)
Łamanie praworządności, rewizje procesów politycznych i rehabilitacje osób skazanych w Czechosłowacji i Polsce – zarys problematyki.
- 11.15 dr Kateryna Podżarenko (Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy)
Organizacja i działalność organów sądowych sowieckiej Ukrainy w okresie 1945 – 1970.
- 11.30 dr Oksana Onyshko (Uniwersytet MSW we Lwowie)
Zbrodnie polityczne na Ukrainie za czasów reżimu radzieckiego (1960 – 1980): człowiek versus państwo.
- 11.45 dr Vitenko Zakhar Romanovich (Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy)
Ukraińscy adwokaci w latach 1944 – 1989, ich stosunek do rzeczywistości prawno-ustrojowej.
- 12.00 dr Wołodymyr Petrenko (Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy)
Sprawy karne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukraińskiej SRR w latach 40 – 50 XX wieku jako ilustracja „sądownictwa” reżimu komunistycznego.

2.15-12.30 Dyskusja

12.30-13.15 Przerwa obiadowa

CZĘŚĆ II

PANEL I – AUDYTORIUM nr II

- 13.15 dr Marta Paszek (Uniwersytet Rzeszowski) *Prawnicy „nowego typu” w wojskowym wymiarze sprawiedliwości (1948 – 1980).*
- 13.30 Paweł Sztama (IPN w Warszawie; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
Józef Różański i inni przedwojenni prawnicy w służbie aparatu represji Polski Ludowej w latach 1944 – 1956. Próba portretu zbiorowego.
- 13.45 dr hab. Izabela Nowicka (Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu)
Kształcenie i wychowanie kadr oficerskich MO w latach 1944 – 1989 na potrzeby resortu spraw wewnętrznych.
- 14.00 dr Jakob Maziarz (Uniwersytet Jagielloński)
Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów za udział w sądownictwie w latach 1944 – 1956.
- 14.15 dr Anna Kanarek-Równicka (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
Konstytucyjne prawo do odszkodowania w PRL-u.

14.30 – 14.45 Dyskusja

14.45 - 15.15 Przerwa kawowa

PANEL II - Audytorium nr I

- 13.15 dr Michał Zawisza (IPN Delegatura w Kielcach)
Spółeczeństwo polskie wobec procesów politycznych w okresie gomułkowskim (wybrane przykłady).
- 13.30 Przemysław Cieślik (IPN Oddział we Wrocławiu)
Cmentarz Osobowicki we Wrocławiu - miejsce gdzie kata grzebano obok ofiary. Zbrodnie dolnośląskiego wymiaru sprawiedliwości w latach 1948 - 1954.
- 13.45 dr Dariusz Burczyk (IPN Oddział w Gdańsku)
Organizacja, działalność i obsada personalna Wojskowej Prokuratury 16. Dywizji Piechoty w Gdańsku (1945 - 1949).
- 14.00 Beniamin Rozczyński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
Rola sądownictwa oraz administracji państwowej w zakresie kształtowania sytuacji prawnej ziemiaństwa w świetle reformy rolnej w okresie 1944 - 1946.
- 14.15 Elżbieta Jakimek-Zapart (IPN Oddział w Krakowie)
Proces IV Zarządu Głównego Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość oczywista zbrodnia sądowa w świetle nie tylko akt procesowych i protokołu rozprawy. Podsumowanie siedemdziesiąt lat później.

14.30 - 14.45 Dyskusja

14.45 - 15.15 Przerwa kawowa

CZĘŚĆ III

PANEL I - Audytorium nr II

- 15.15 dr Zbigniew Bereszyński (Instytut Śląski w Opolu)
Sprawa Jerzego Gomółki i Jerzego Maloszka jako przykład przestępczego działania sądownictwa wojskowego w okresie stalinowskim.
- 15.30 Monika Katarzyna Maruszewska
Proces sądowy organizacji Młode Wojsko Polskie.
- 15.45 Iwona Mudel (IPN Oddział w Białymstoku)
Kara śmierci w orzecznictwie Wojskowego Sądu Garnizonowego w Białymstoku w latach 1944-1946.
- 16.00 dr Grzegorz Goryński (Powszechna Wyższa Szkoła Humanistyczna „Pomerania” w Chojnicach)
Zdrada ojczyzny? Bezprawne działania Informacji Wojskowej w 1952 r. wobec żołnierzy 15 Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza.
- 16.15 Dawid Zdrójkowski (Uniwersytet w Białymstoku)
Proces generała Stanisława Małka w świetle dekretu o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszyzację życia państwowego z dn. 22 stycznia 1946 r.

16.30 - 16.45 Dyskusja

PANEL II Audytorium nr I:

- 15.15 Konrad Majchrzyk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Źródła dotyczące funkcjonowania sądownictwa, prokuratury i adwokatury w latach 1957 – 1975, znajdujące się w zasobie zespołu KW PZPR Archiwum Państwowego w Lublinie.

- 15.30 Natalia Andrzejewska (Uniwersytet w Białymstoku)
Powojenna przestępczość kryminalna na przykładzie województwa białostockiego w latach 1960 – 1969.
- 15.45 Kajetan Hamerlak (Katolicki Uniwersytet Lubelski)
Wymiar sprawiedliwości Polski Ludowej jako „oręż” w propagandowej walce z przeciwnikami komunistycznego aparatu władzy – analiza zagadnienia w oparciu o teksty publikowane w tygodniku „Żołnierz Polski” w latach 1945 – 1947.
- 16.00 Tomasz Korban
„Nielegalne przekroczenie granicy” a przynależność do Armii Krajowej i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w świetle zasobów Archiwum IPN w Krakowie.

16.15 – 16.30 Dyskusja

16.45 Audytorium nr II - Podsumowanie i zakończenie konferencji

* * *

Organizatorzy zapewniają publikację książki będącej efektem konferencji, która ukaże się drukiem. W związku z tym prosimy by teksty do druku – w języku polskim, uzupełnione o rezultaty dyskusji przekazywać do sekretarzy do 30 czerwca 2020 r. Teksty dostarczone po tym terminie nie będą zamieszczone w publikacji książkowej.

Termin konferencji: 16 marca 2020 r.

Miejsce: Wyższa Szkoła Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach, ul. Jagiellońska 109 A, 25-734 Kielce.

Organizatorzy: Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach, Wydział Prawa Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach

Współorganizator: Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy.

Przewodniczący konferencji:

- Naczelnik IPN Delegatura w Kielcach dr Dorota Koczwańska-Kalita
- WSEP i NM w Kielcach prof. dr hab. Aleksander Lichorowicz
- Rektor Winnickiego Kooperatywnego Instytutu dr hab. Anatolij Drabowski

Sekretarze konferencji:

- dr Dariusz Palacz email: darek.palacz@wp.pl
- Marzena Grosicka email: marzena.grosicka@ipn.gov.pl

Pliki do pobrania

[Program konferencji \(pdf, 458.17 KB\)](#)

[Zaproszenie \(pdf, 374.27 KB\)](#)

[Pismo dotyczące odwołania konferencji „Zbrodnie sądowe w latach 1944-1989” \(pdf, 97.28 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

